ICEBERG

9. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Soru Bankası

- Konu Anlatım Videolu
- Soru Çözüm Videolu
- Stratejik Konu Özetli
- Mikro Konu Testleri
- Ünite Uygulama Testleri
- Etkinlikler
- Beceri Temelli Sorular
- Akıllı Tahtaya Uyumlu
- Soru Sayısı: 718

Zafer Yaz

Konu Anlatım Video Örneği

00DA0E01

Okut-İzle

OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.
Eski Turgut Özal Caddesi No: 22 34490 Başakşehir / İstanbul
Tel: (0212) 572 20 00 Fax: (0212) 572 19 49
okyanusokulkitap.com www.akilliogretim.com

Akademik Yönetmen
Mehmet Şirin Bulut

Yayın Editörü
Yasemin Güloğlu

Ders Editörü
Recep Yılmaz

Konu Anlatım Videoları : **Eyüp Baltacı**
Soru Çözüm Videoları : **Zafer Yaz**

Dizgi ve Grafik
Okyanus Yayıncılık Dizgi Servisi (T. K.)

Kapak Tasarım
Türk Mutfağı

Baskı Cilt
Uygun Basım Yayım

Yayıncı Sertifika No : **27397**
Matbaa Sertifika No : **29507**

ISBN: **978-605-7832-02-3**

İstanbul

© Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısmen de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Neden ICEBERG?

ICEBERG; okyanuslarda deniz akıntıları ve rüzgârlarla sürüklenerek yüzen büyük buz kütlesidir. **ICEBERG**'in suyun üzerinde bulunan %10'luk kısmını destekleyen ve görünmesini sağlayan, suyun altındaki görünmeyen %90'lık kısmıdır. Bu kitabı hazırlarken **ICEBERG**'in görünmeyen kısmının görünen kısmına olan bu katkısından biz de etkilendik.

Elinizdeki kitabı; stratejik konu özetleri, testler ve etkinliklerden oluşan görünen bir soru bankasından öteye taşıyarak konu eksiklerinizi tamamlamanızı sağlayacak detaylı konu anlatım videoları ve çözmekte zorlandığınız soru tiplerinin stratejilerini öğrenebileceğiniz çözüm videolarıyla görünmeyen bir kısım oluşturduk.

Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu yeni öğretim programlarına uymakla birlikte ÖSYM'nin son yıllarda sorduğu soruları inceleyerek hazırladığımız kitaplarımızla siz değerli öğrencilerimizin yükünü hafifleterek öğrenmenizi kolaylaştırmayı ve bunu kalıcı hâle getirmeyi amaçladık.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan **9. Sınıf ICEBERG Türk Dili ve Edebiyatı Soru Bankası** kitabının sizlere yararlı olacağına ve başarı yolunda hızlı ilerlemenizi sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

İhtiyaç duyduğunuz her an **Konu Anlatım ve Soru Çözüm Videolarıyla 7/24** yanınızdayız.
Başarılar ve verimli çalışmalar diliyoruz.

Akademik Yönetmen
Mehmet Şirin Bulut

Yazarın Sana Mesajı Var

Sevgili Öğrencimiz,

Lise öğreniminin ilk sınıfındasın. Temelin ne kadar sağlam olursa bundan sonraki öğrenim hayatın da bu sağlam temeller üzerinde yükselecektir.

9. sınıftaki başarın hem öğrenim hayatını eğlenceli hâle getirecek hem lise sondaki sınavlara olumlu katkı sağlayacaktır.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığının yayımladığı en son müfredata göre hazırlanmıştır.

Bu kitapta önce üniteyi ilgilendiren konunun açık ve anlaşılır bir özeti verildi, sonra da konuyla ilgili sorularla konunun öğrenilmesi hedeflendi. Bu soruların hem okula destek niteliği taşımasına hem de üniversite sınavında karşına çıkabilecek nitelikte olmasına özen gösterildi.

9. Sınıf ICEBERG Türk Dili ve Edebiyatı Soru Bankasını,

- **31 Mikro Konuya** bölerek hazırladım.
- **Konu Anlatım Videolarını** içeren karekodun olması, kitabımızın en önemli özelliklerinden biridir. Her mikro konunun girişinde konuyu detaylı anlatan konu anlatım videolarını izleyerek eksiklerinizi tamamlayabilirsiniz.
- **Stratejik Konu Özeti** sayesinde sizlere her mikro konuyu etkili ve yalın bir dille sundum.
- **Testler** ile öğrendiğiniz mikro konuyu pekiştirmenize yardımcı oldum.
- **Soru Çözüm Videolarıyla** testlerde çözemediğiniz soruların çözümüne ulaşmanızı sağladım.
- **Ünite Uygulama Testleri** ile her ünitenin sonunda ünitenin bütün mikro konularını kapsayan sorulara yer verdim.
- **Etkinliklerle** kitabı zenginleştirdim.

Başarılar ve verimli çalışmalar diliyorum. Sevgilerimle...

Zafer Yaz

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 **GİRİŞ** ..... **7 - 22**

1. Mikro Konu: Edebiyat Kavramı / Edebiyatın Bilimle ve Güzel Sanatlarla İlişkisi 8

2. Mikro Konu: Metinlerin Sınıflandırılması / Dilin Kullanımdan Doğan Türleri 12

3. Mikro Konu: Yazma Süreci / İletişim ve Ögeleri 18

ÜNİTE 2 **HİKÂYE** ..... **23 - 50**

4. Mikro Konu: Hikâyenin Genel Özellikleri / Olay ve Durum Hikâyesi 24

5. Mikro Konu: Yazım Kuralları 30

6. Mikro Konu: Noktalama İşaretleri 34

7. Mikro Konu: İsim (Ad) 38

8. Mikro Konu: Sunu 42

ÜNİTE 3 **ŞİİR** ..... **51 - 82**

9. Mikro Konu: Şiir Türünün Genel Özellikleri 52

10. Mikro Konu: Sıfat (Ön Ad) 74

11. Mikro Konu: Şiir Yazma Çalışmaları / Şiir Dinletisi Nasıl Hazırlanır? 78

ÜNİTE 4 **MASAL / FABL** ..... **83 - 98**

12. Mikro Konu: Masal Türünün Genel Özellikleri 84

13. Mikro Konu: Fabl Türünün Özellikleri 86

14. Mikro Konu: Edat, Bağlaç, Ünlem 88

15. Mikro Konu: Dinleme Türleri ve Etkili Dinlemenin İlkeleri 92

ÜNİTE 5 **ROMAN** ..... **99 - 118**

16. Mikro Konu: Roman Türünün Genel Özellikleri 100

17. Mikro Konu: Zamir (Adıl) 106

18. Mikro Konu: Roman Yazma Çalışması 110

19. Mikro Konu: Hazırlıklı Konuşma 112

ÜNİTE 6 **TİYATRO** ..... **119 - 140**

20. Mikro Konu: Tiyatro Hakkında Genel Bilgi / Tiyatro Türleri 120

21. Mikro Konu: Temel Tiyatro Terimleri 124

22. Mikro Konu: Zarf (Belirteç) 126

23. Mikro Konu: Kısa Oyun Yazma / Kısa Oyun Sahneleme 132

ÜNİTE 7 **BİYOGRAFİ / OTOBİYOGRAFİ** ..... **141 - 148**

24. Mikro Konu: Biyografi Türünün Genel Özellikleri / Otobiyografi Türünün Genel Özellikleri / Öz Geçmiş Yazma 142

ÜNİTE 8 **MEKTUP / E-POSTA** ..... **149 - 168**

25. Mikro Konu: Mektup Türünün Genel Özellikleri 150

26. Mikro Konu: E-posta Türünün Genel Özellikleri 154

27. Mikro Konu: Fiil (Eylem) - Fiilimsi (Eylemsi) 156

28. Mikro Konu: Mektup / E-posta Yazma Çalışması / Tutanak / Açık Oturumun Genel Özellikleri 160

ÜNİTE 9 **GÜNLÜK / BLOG** ..... **169 - 181**

29. Mikro Konu: Günlük Türünün Genel Özellikleri 170

30. Mikro Konu: Blog Türünün Genel Özellikleri 174

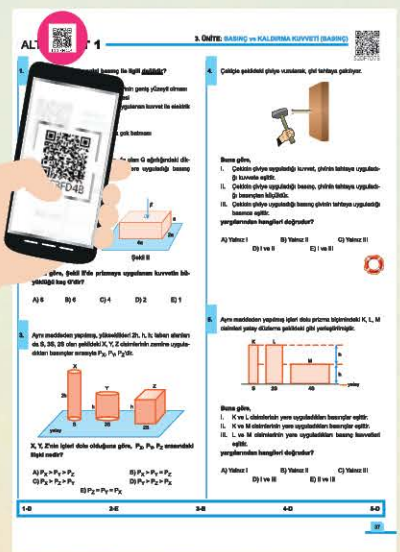
31. Mikro Konu: Çatılarına Göre Filler 176

CEVAP ANAHTARI ..... **182 - 184**

TÜRKİYE'NİN EN ÇOK ZİYARET EDİLEN VİDEOLU ÇÖZÜM PLATFORMU!

Soru Bankalarında Takıldığın Her Soru İçin 200.000'i Aşkın Videolu Çözümle 7/24 Yanındayız.

www.akilliogretim.com

Videolu Çözümlere Nasıl Ulaşılır?

* Okyanus Video Çözüm uygulamasını telefonunuza veya tabletinize Google Play veya App Store üzerinden ücretsiz indirin. Uygulama ile ilgili karekodu taratın.
* İsterseniz www.akilliogretim.com internet sitemizde bulunan arama çubuğuna karekodun altındaki sayısal kodu girerek de çözüm videolarına ulaşabilirsiniz.

Google Play 'DEN ALIN

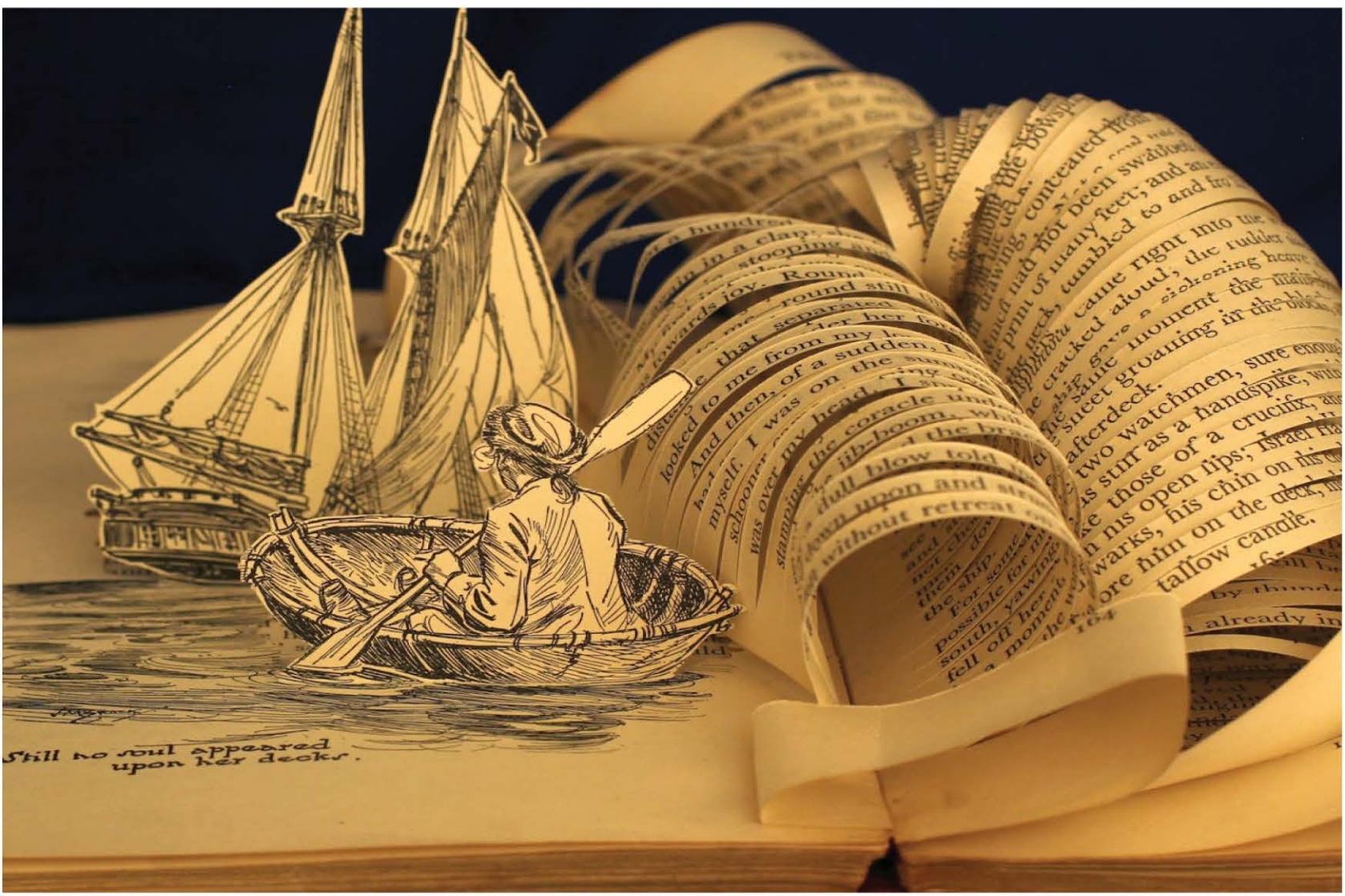
App Store'dan İndirin

Öğretmenlerimizin Ücretsiz Örnek Kitap Talepleri İçin

ÖĞRETMEN ODASI

Giriş İçin QR Kodu Okutun

ÜNİTE 1
GİRİŞ

MİKRO KONULAR

1. Mikro Konu: Edebiyat Kavramı / Edebiyatın Bilimle ve Güzel Sanatlarla İlişkisi

2. Mikro Konu: Metinlerin Sınıflandırılması / Dilin Kullanımdan Doğan Türleri

3. Mikro Konu: Yazma Süreci / İletişim ve Ögeleri

1. Mikro Konu:

EDEBİYAT KAVRAMI / EDEBİYATIN BİLİMLE VE GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

Edebiyat, Arapça kökenli bir kelime olup "edep"ten gelir; edep ise "iyi ahlâk", "incelik" ve "terbiye" manâlarına karşılık gelmektedir. Edebiyat; olay, gözlem, duygu, düşünce ve hayalleri insanda güzellik duygusu uyandıracak şekilde sözlü ya da yazılı olarak anlatma sanatıdır. Edebiyatın ne olduğunu kapsamlı bir şekilde ifade ettiğini düşündüğümüz her tanımın karşısına, onun sınırlarını zorlayan bir edebiyat yapıtı mutlaka çıkacaktır.

Edebiyat, insanın ortaya koyduğu en eski sanat dallarından biridir. İnsan kendini bildi bileli güzel söz söylemeye eğilimli olmuştur. İlk yazılı metinlerin ve hatta (bazı iddialara göre) ilk konuşmaların şiir formunda olması, "şiir dilinin konuşma dilini öncelemesi", bu eğilimin göstergesidir. Güzel söz söyleme eğilimi, insanın güzele eğiliminden kaynaklanır.

Edebiyat – Sosyoloji İlişkisi

Sosyoloji; toplumu, toplumdaki olayları inceleyen bilim dalı olması yönüyle yaşamdan ve yaşamın içindeki insanlardan beslenir. Edebiyat da toplum içinde yaşayan insanı anlatmaya dayandığı için sosyoloji ile yolları kesişir.

"Sosyoloji bir sosyal ilim olmasına rağmen, hareket alanı toplumun bütünü olduğundan, bu bütün içinde farklı sosyal ilimlerce ele alınması gereken farklı ilgi alanlarını da kapsamaktadır."

Prof. Dr. Mustafa Erkal

"Edebiyat, bilimin küçük aralıklarında çalışır. Her zaman onun gerisinde kalır ya da önüne geçer, tıpkı gündüz biriktirdiklerini geceleyin ışıyan ve bu dolaylı ışıltıyla gelen günü aydınlatan Bologna taşı gibi."

Roland Barthes

Edebiyat – Tarih İlişkisi

Tarih; geçmiş dönemlerdeki olayları, savaşları, uygarlıkları belgelere dayanarak, yer ve zaman göstererek inceleyen bilim dalıdır. Edebiyat tarihi ise geçmiş dönemlerde yazılmış eserleri inceler, onlardan sonuçlar çıkarır. Tarihin incelediği olay sona ermiştir ancak edebiyat tarihinin incelediği eserin etkisi sanatın çağlara meydan okuyan gücü ile hâlâ sürmektedir.

Ömer Seyfettin'in bazı hikâyeleri, Namık Kemal'in "Cezmi" romanı ve Kemal Tahir'in "Devlet Ana" romanı, Yakup Kadri'nin romanları, Mithat Cemal Kuntay'ın "Üç İstanbul", Attila İlhan'ın "Kurt Kanunu" yapıtları ve son zamanlarda da İskender Pala'nın romanlarında konular tarihten seçilmiştir.

Geçmiş zamanlara ait bir edebî eseri layıkıyla ve tarihî manâsıyla anlamak için, önce o devrin genel hayatını, yaşayış ve düşünüş tarzlarını, o devir insanlarının hayat ve evren hakkında neler bildiklerini öğrenmemiz gerekir. Demek oluyor ki edebiyat tarihi, bir milletin coğrafi çevresini, din, hukuk, ahlâk, iktisat, güzel sanatlar gibi kurumlarını ve siyasi hayatını genel yapısıyla gösteren medeniyet tarihinin ya da genel ve yaygın anlamıyla "tarih"in çerçevesi içinde incelenmelidir. Filoloji yani "lisaniyat" ve tarih üzerine dayanmadan edebiyat tarihi meydana getirilemez.

Bir "şaheser"i incelemedeki amacımız, o milletin edebî gelişmesini gereği gibi ve doğru olarak anlamak içindir. Çünkü bir "şaheser", neticede mutlaka "toplumsal bir ülkünün ifadesi"dir.

Edebiyat – Psikoloji İlişkisi

Psikoloji, ruhu inceleyen bilim dalıdır. Psikoloji, insan davranışlarını bilimsel olarak inceler. Edebiyat, psikoloji biliminden de yararlanır. Mehmet Rauf'un "Eylül" romanında bol bol psikolojik tahliller vardır.

Edebiyat – Felsefe İlişkisi

Felsefe, Yunanca "seviyorum, peşinden koşuyorum, arıyorum" anlamına gelen "phileo" ve "bilgi, bilgelik" anlamına gelen "sophia" sözcüklerinden türeyen terimin işaret ettiği entelektüel faaliyet ve disiplindir. "phileo" = sevgi "sophia" = bilgi veya "bilmek" kelimelerinden türemiştir.

Edebiyat – Coğrafya İlişkisi

Edebiyat ve coğrafya arasındaki ilişki; ilk olarak birçok edebî metnin, özellikle de roman ve öykü türünün önemli unsurlarından biri olan mekân adını verdiğimiz ve anlatıda olay örgüsünün geçtiği yer olarak tanımlayabileceğimiz kavram ile ilgilidir. Edebî türler içinde yer alan gezi yazıları, yine edebî ürünler içerisinde yer alan egzotik romanlar birçok insanın gitmediği veya merak ettiği egzotik mekânların veya coğrafyaların geniş ve detaylı tasvirlerine yer verilebilmektedir. Bu yönüyle edebiyat, coğrafyanın inceleme alanından yararlanmaktadır. Evliya Çelebi'nin "Seyahatname" adlı yapıtından başlamak üzere birçok eserde bu ilişkiyi görmekteyiz.

Sanat ve Zanaat

Estetik; beceri ve yeteneği hayal gücüyle harmanlayıp ortaya bir eser koymak için çaba harcamak; bu çabayı notaya, tuvale, taşa, kâğıda vb. aktarıp sonuçta bir eser meydana getirmektir. Zanaat ise sözcük olarak aynı anlama gelmekle birlikte el becerisiyle herhangi bir şeyi inşa veya tamir etmek için kullanılmaktadır.

Zanaat, eğitimle olduğu gibi usta-çırak ilişkisiyle de öğrenilir. Sanatı andıran estetik unsurlar olsa da sanatta olduğu gibi özel bir kabiliyet, yeni duygular, değişik tat ve zevklerle farklı ufuk derinlikleri ortaya koymayı gerektirmez.

Zanaat; insanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren bir iştir.

Sanatçı ve Zanaatkâr Arasındaki Farklar

- Sanatçı maddi beklentiden uzaktır, zanaatçının maddi beklentisi vardır.
- Sanat yapıtının benzeri yoktur, biriciktir; zanaat eserinin pek çok benzeri vardır.
- Sanatçı yeteneğiyle doğar, zanaatçı bu becerisini sonradan kazanır.
- Sanat yapıtı estetik ve güzellik amacını güderken zanaat yapıtı fayda amacını güder.
- Sanatla zanaatın çakıştığı yerler olmakla birlikte - ki bunlar yaratıcılık ve ustalığın bir arada olduğu durumlardır - genellikle sanat ve zanaat birbirinden rahatlıkla ayrılabilir. Ama nedense insanlar zanaatkâr olmak yerine hep sanatkâr olmayı tercih ederler.

1. I. Orhan Pamuk, Türk toplumunun yüzyıllar içindeki kültürel değişimini yapıtlarına yansıtmayı çok önemsediğini ifade etmiştir.
II. Ahmet Ümit, son romanı "Elveda Canım Vatanım"da İttihat ve Terakki'nin ülkeyi bir çıkmaza nasıl soktuğunu ele aldığını belirtmiştir.

Yukarıda numaralanmış bölümlerde sözü edilen yazarların hangi bilimlerden yararlandıkları doğru olarak belirtilmiştir?

	I	II
A)	Psikoloji	Felsefe
B)	Sosyoloji	Tarih
C)	Coğrafya	Sosyoloji
D)	Felsefe	Tarih
E)	Tarih	Coğrafya

2.
- Kişiye özgü üslup
- Estetik kaygılarla oluşturulma
- Yazılı ve sözlü olarak yansıtma
- Gerçek ya da kurgusal olma

Yukarıda özellikleri verilen sanat dalı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Resim B) Müzik C) Edebiyat D) Mimarlık E) Heykel

3. I. Sanatçının el, kol ve beden hareketlerini kullanarak temayı sözsüz anlatması. (Pandomim)
II. Konusunu mitolojiden veya güncel olaylardan alan ve müzikle bestelenmiş şekilde diğer görsel sanatlar kullanılarak sahnede gösterilen sanat. (Opera)
III. Bir hattat tarafından yazı sistemleri ve özel aletler kullanılarak oluşturulan görsel sanat türü. (Minyatür)
IV. Sesin biçim ve anlamlı titreşimler kazanmış hâli (Müzik)
V. İnsan yaşamı için mekân oluşturma ve çevreyi tasarlama işi. (Mimarlık)

Yukarıda numaralanmış bölümlerden hangisinde verilen açıklama ayraç içindeki güzel sanat dalı ile uyuşmamaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. I. Biçim, çizim, renk, ton farklılıkları kullanılır.
II. Duyguların ve gözlemlerin yansıtılmasına dayanır.
III. Ögelerin çeşitli biçimlerde bir araya getirilmesiyle oluşan kompozisyon önemlidir.
IV. Estetik kurallar çerçevesinde iki boyutlu bir düzleme yansıtma vardır.
V. Tabiatta var olan ya da hayalde canlandırılan varlıkları taş, çamur, mermer gibi maddelerin üzerine işleme sanatıdır.

Yukarıda numaralanmış bölümlerden hangisi resim ile ilgili değildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. **Edebiyat - coğrafya ilişkisiyle ilgili aşağıda verilen bilgilerin hangisi yanlıştır?**

A) Edebî eserlerde olayın geçtiği mekânın önemine göre coğrafya biliminden yararlanılır.
B) Edebî eserlerden olan gezi yazılarında coğrafya bilgisi öne çıkmaktadır.
C) İnsanların merak ettiği ülkeleri ve bölgeleri anlatan eserlerde coğrafya bilgisi öne çıkmaktadır.
D) Coğrafya biliminin kullanıldığı edebî eserlerde açıklayıcı ve betimleyici anlatım kullanılır.
E) Bir yazının edebî özellikte olması için yazarın derin coğrafya bilgisine sahip olması gerekir.

6. Çoğu zaman yalnız at değil insanoğlu da kendi gölgesinden korkup azgınlaşır. Böyle durumlarda en iyisi, sanırım yüzünü güneşe karşı dönmektir. Çünkü kendi gölgesinden korkan adam; güneşe, bir başka deyişle aydınlığa sırtını dönen kimsedir. Ürküp azgınlaşması da bundandır.

Felsefe ile ilgili metinden alınan bu parçada yazar, edebiyata ait benzetme ögelerini kullanarak okuyucuya neyi anlatmak istemiştir?

A) İnsanın her zaman güçlü olmak istediğini
B) Kendinden korkan insanların gerçekleri de öğrenmekten çekindiğini
C) İnsanoğlunun da at gibi çok çalışkan olması gerektiğini
D) Yüzünü gerçeklere kapatmanın mümkün olmayacağını
E) Aydınlık karşısında karanlığın yenilgiye uğrayacağını

1. Dünyanın en büyük inci tarlaları Basra Körfezi, Hindistan kıyıları, Kızıldeniz'de ve en büyük inci endüstrisine sahip olan Japonya'da bulunuyor. Denize dalıp istiridyeleri çıkaran dalgıçların ise hemen hepsi kadın. Çünkü kadınlar su altında daha uzun süre kalabiliyor. İncilerin, nadir bulunduğu için, en değerli sayılan türü ise siyah renkte olanları.

Yukarıdaki edebî metin incelenirken hangi bilimden yararlanılır?

A) Tarih B) Coğrafya C) Psikoloji
D) Felsefe E) Toplum bilimi

2. Edebiyat, ait olduğu toplumun her alanıyla ilişkilidir. Edebî eserler zaman zaman aynı konu ile sinemaya uyarlanırken bazıları da ismi yönüyle filmlere konu olmuştur. Örneğin, Ahmet Muhip Dıranas'ın "Fahriye Abla" şiiri bir sinema filmindeki karaktere ilham kaynağı olmuştur.

Yukarıda sözü edilen durum aşağıdakilerden hangisini örneklendirmektedir?

A) Edebiyatın güzel sanatlara etkisini
B) Güzel sanatların edebiyata etkisini
C) Sosyal hayatın edebiyata etkisini
D) Edebiyatın sosyal hayata etkisini
E) Edebiyatın kültüre etkisini

3. Kin, doğrusu çirkin bir duygudur. Elimizden geldiği kadar kaçınmalıyız ondan. Ama kötülüğe uğramış, yurdunun çiğnendiğini, ocağının yıkıldığını görmüş bir insanın dişlerini kinle gıcırdatması, öç almak istemesi ayıplanamaz.

Yukarıdaki parça ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Türünün deneme olduğu
B) Öğretici metin geleneğinden etkilendiği
C) Kişisel yorumların yapıldığı
D) Açık ve anlaşılır bir dille yazıldığı
E) Yazar dışında başkalarının da görüşlerine yer verildiği

4. Bu yalnızlık duygusunun verdiği çaresizlik bir anda beni kitaba daha sıkı bağladı. İçine düştüğüm yeni ülkede yapmam gereken şeyleri, inanmak istediklerimi, görebileceklerimi, hayatımın alacağı yolu bana bu kitap gösterecekti. Yardım et bana, demek geliyordu içimden; yardım et ki kazaya belaya uğramadan yeni hayatı bulayım.

Bu edebî metin oluşturulurken yazar ---- biliminin verilerinden yararlanmıştır.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) tarih B) coğrafya C) sosyoloji
D) psikoloji E) fen bilimleri

5. **Aşağıdakilerden hangisi tarihî bir metinden alınmış olabilir?**

A) Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda güçlü Alman İmparatorluğu çöktü, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu parçalandı, Rus Çarlığı tarihten silindi. Galip gelen emperyalistler, dünyaya yeni bir biçim vermeye giriştiler.
B) Gül İrepoğlu, "Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde" adlı romanında sanat tarihi profesörü olmanın tüm avantajlarını kullanarak Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli bir devrinin canlı ve renkli bir tablosunu koyuyor ortaya.
C) O gün valide sultanlığının tehlikede olduğunu hissedip oğluna yaptığını, Kösem Sultan'ın çok değil üç yıl sonra kendisine de yapmak isteyeceğini akıl edemezdi elbet çocuk padişah.
D) Hâlâ Lale Devri'nin ihtişamını örnek veriyoruz nerede bir israf, debdebe varsa. Demek ki bu denli iz bırakmış hafızalarda her tarafın lale bezendiği dönem.
E) İstanbul'un fethi kutlanıyor kaç gündür. Bizim için önemli bir şehir olması, aradan yüzyıllar geçmesine rağmen kutlamalardaki coşkuyu kırbaçlıyor.

6. **Aşağıdakilerden hangisi görsel (plastik) sanatların bir kolu <u>değildir</u>?**

A) Mimari B) Heykel C) Bale
D) Resim E) Hat

1. Bir hayvanın önüne yemek konduğunda hayvan, yemeğin niteliğine bakmaz; hemen onu yer. İnsan öyle değildir. Önümüze bir yemek geldiğinde hemen yemeyiz; önce lezzetine bakarız, yani yemeklerde bile nitelik ararız. Güzel yemek yapan yerleri herkese tavsiye ederiz. İşte insandaki güzele karşı yönelim, sanatı doğurmuştur.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) İnsanla hayvan arasında farkların olduğu
B) Yemek yeme amacında bile farklılıklar olduğu
C) Güzel yemek yapan yerlerin sanatçılarca bilindiği
D) Sanatın doğuşunda güzellik faktörünün olduğu
E) Hayvanların yeme gereksinimleriyle insanların yeme ihtiyacının bir olmadığı

2. Bazı insanların işitme duyusu, bazılarının görme, bazılarının ritim yönleri gelişmiş; insanlar her sanat dalına değil, kişiliklerine uygun sanatlara yönelmişlerdir. Kimileri romandan hoşlanırken kimileri resimden, müzikten, mimari eserlerden hoşlanmıştır.

Yazarın bu sözleri sanatın özelliklerinden hangisini açıklar?

A) Özgünlüğünü
B) Kişiye özgülüğünü
C) Evrenselliğini
D) Farklı dallara ayrıldığını
E) Etkileyiciliğini

3. **Aşağıdakilerden hangisinde güzel sanatların türü ile karşısında verilen özellik birbiriyle uyuşmamaktadır?**

A) Edebiyat: Sanatçının kendine özgü sözlü ve yazılı anlatımıyla oluşur.
B) Resim: Ressamın duygu ve düşüncelerini iki boyutlu düzlemde yansıtmasıdır.
C) Heykel: Heykeltıraşın taş, toprak, maden üzerine üç boyutlu şekil oluşturmasıdır.
D) Mimarlık: Mimarın tahta, beton, demir gibi maddelerle insan yaşamının tarihî sürecini anlatan yapıtlar oluşturmasıdır.
E) Müzik: Müzisyenin çeşitli sesler yardımıyla melodi meydana getirmesidir.

4. "Sanat" **ve** "zanaat" **ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

A) Sanat, usta - çırak geleneği içinde öğrenilir.
B) Zanaat, toplumun yararına bir ürün sunulmasına dayanır.
C) Sanat, birbirinden farklı ürünlerin özgün yapısıyla açıklanır.
D) Zanaat; terzilik, boyacılık, su tesisatçılığı gibi el işi ustalığını anlatır.
E) Sanat; ressam, müzisyen, şair gibi kişilerin ortaya koyduğu ürünlerle açıklanır.

5. **Aşağıdakilerin hangisinde güzel sanatların bir kolu ve onun açıklaması yanlış verilmiştir?**

A) Edebiyat: Kişinin duygu ve düşüncelerini, sanatsal kurallarla kendine özgü anlatım oluşturarak ortaya koymasıdır.
B) Resim: Ressamın duygu ve düşüncelerini taş, tahta, mermer gibi maddeler kullanarak üç boyutlu bir düzleme yansıtmasıdır.
C) Müzik: Sese kulağa hoş gelecek melodileri kazandırma işidir.
D) Sinema: Özel bir makineyle görüntülerin beyaz perdeye yansıtılmasıdır.
E) Tiyatro: Sahnede oynanmak üzere hazırlanmış piyeslerin sergilenmesidir.

6. **Sanatçı ve zanaatkâra ait ortaya konulan ürün karşılaştırılmalarından hangisi yanlıştır?**

A) Sanatçı → fotoğrafçı, tiyatrocu
B) Zanaatkâr → perdeci, overlokçu
C) Sanatçı → sinemacı, öykücü
D) Zanaatkâr → duvar ustası, fayansçı
E) Sanatçı → terzi, kasiyer

7. "Tahta" **ve** "cami minberi" **arasında bir ilişki vardır. Bu ilişkinin benzeri aşağıdaki sözcüklerden hangisinde vardır?**

A) Hikâye - okur
B) Resim - müze
C) Dans - bale
D) Türkü - düğün
E) Sözcük - şiir

1. "Muhteşem Yüzyıl" dizisi, Osmanlı devletinin en güçlü döneminin işlendiği bir yapım olarak üç dönemdir ilgiyle izleniyor.
Bu cümleden hareketle edebiyatın hangi bilimle ilişkisi sinema sektörüne canlılık kazandırmıştır?

A) Toplumun sosyal yaşamıyla, yani sosyoloji bilimi
B) Bu toplumun geçmişi, yani tarih bilimi
C) Halkın düşünce tarzı, yani felsefe bilimi
D) Bireyin ruh dünyası, yani psikoloji bilimi
E) Bir ülkenin sınırları, yani coğrafya bilimi

2. Jules Verne'in "Denizler Altında Yirmi Bin Fersah" adlı yapıtında oksijen tüpü ile denizaltından bahsedilmektedir. Hâlbuki bu eserin yazıldığı yüzyılda bu iki nesne daha icat edilmemişti.
Bu parçada Jules Verne'in hangi bilimle ilişkisi böyle bir yapıtı yazmasına olanak sağlamıştır?

A) Coğrafya B) Tarih C) Felsefe
D) Fizik E) Psikoloji

3. I. Toplumdaki olayları ele alır.
II. İnsan davranışlarını ve insanın iç dünyasını inceler.
III. Geçmişte yaşanmış önemli olayları anlatır.
IV. Maddeyi, hayatı anlamaya çalışarak ve bilgeliğe ulaşmayı amaçlar.
Yukarıda özellikleri verilen bilim dallarından hangisi aşağıda belirtilmemiştir?

A) Tarih B) Sosyoloji C) Felsefe
D) Coğrafya E) Psikoloji

4. "Yüzüklerin Efendisi", içerdiği hayalî kurgular ve animasyon tekniğinin yanında yazarının kendine özgü dili ile akıllarda yer edindi. Birbirine bağlı hikâyeler sinemaya aktarılınca görüldü ki seyirciler bu macera dolu filmin "bilim kurgu" yönünden çok filmde anlatılan hikâyelerin ilginçliğine hayran oluyor.
Bu parçada bir yapıtın kitleleri etkilemesi neye bağlanmıştır?

A) Bilim kurgu türünde olmasına
B) Hayalî ögeler içermesine
C) Birbirine bağlı hikâyelerin ilginçliğine
D) Yazarın kendine özgü bir dil kullanmasına
E) Hikâyelerin sinemaya aktarılmasına

5. **Aşağıdakilerin hangisinde edebiyat - psikoloji ilişkisini içeren bir cümle vardır?**

A) İki yıl önce geçirdiği bir trafik kazası yüzünden belden aşağısı tutmayan Halit, hayata küsmüştü ve buhranlı günler yaşıyordu.
B) İki yıl önce bu sokağa belediye ekipleri sıcak asfalt döktü.
C) İki yıl önce bu mahallenin sakinleri, çocuk parkı yapılması için belediyeyi protesto yürüyüşü yaptı.
D) İki yıl önce bu sokakta oturan ünlü bir yazar, varlık ve maddeye dair görüşlerini bizim dergide yayımladı.
E) İki yıl önce bizim sokaktaki kavşakta yine böyle bir kaza olmuştu.

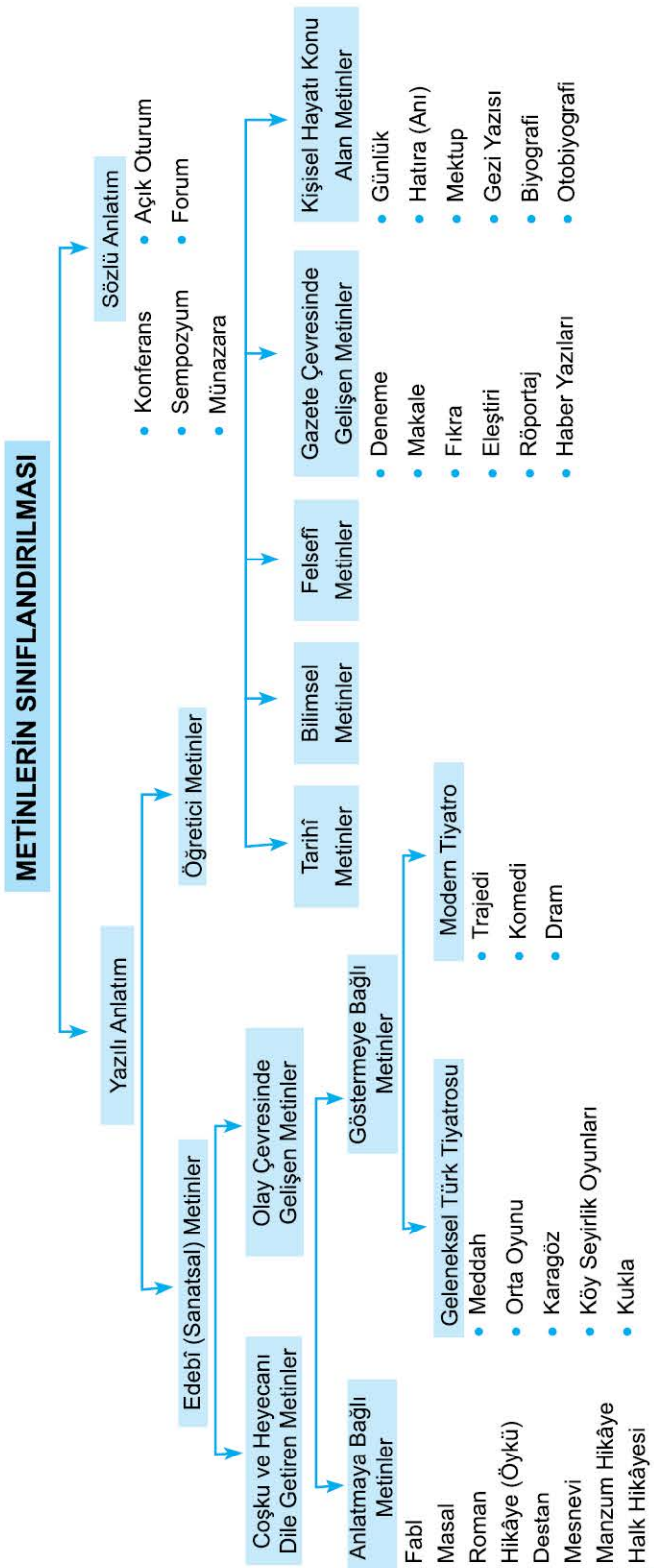
6. Burada hayaliniz, enginlikler rüyası içinde dalgalanan denizin tabiatı ile Toros eteklerine doğru geniş, düzayak ve seyranlık ovanın tabiatı ile iç içedir. İsviçre'deki dağ karşınızda, Macaristan'daki ova arkanızdadır âdeta.
Bir gezi yazısından alıntılanan bu metinde edebiyatın hangi bilimle ilişkisi ağır bakmaktadır?

A) Tarih B) Coğrafya C) Felsefe
D) Psikoloji E) Sosyoloji

2. Mikro Konu:

METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI / DİLİN KULLANIMDAN DOĞAN TÜRLERİ

Metinlerin Sınıflandırılması

Dilin Kullanımından Doğan Türleri

Lehçe

Bir dilin, çok uzun zaman önce, yazılı metinlerle izlenemeyen karanlık dönemlerinde kendisinden ayrılan ve ayrıldığı dilden hem ses hem biçim olarak ayrılıklar içeren koludur.

Örneğin; Türk dilinden bilinmeyen bir dönemde ayrılan Yakutça ve Çuvaşça, Türkçenin iki ayrı lehçesidir.

Şive

Bir dilden ayrılmış ve zaman içinde ayrı dil olarak kullanılmaya başlanmış ama birbirinden çok uzaklaşmamış kollarına denir. Türkmence, Kırgızca, Azerice vb. Türkçenin şiveleridir. Şive, aksan olarak da adlandırılabilir. Kısaca,bir dilin bölgesel söyleniş tarzıdır.

Ağız

Bir ülke içinde aynı dilin farklı konuşma şekillerine ağız denir. Ağız, yörelere göre söyleyiş farklılıklarıdır. Türkiye Türkçesinin konuşulduğu Anadolu'da "Karadeniz ağzı, Konya ağzı, Sivas ağzı, Denizli ağzı" gibi ağızlar vardır.

Argo

Genelde toplumun alt tabakalarında, yeraltı dünyasında, kapalı topluluklarda, göçmenlerde, eğlence ve futbol dünyasında, bazı internet sitelerinde kullanılan uydurma bir dildir. Argo daha çok, mizah ve küfürlü söyleyişlerde kullanılır.

Jargon

Dar bir çevreye özgü dilin adıdır. Örneğin, tıp literatüründe "spinal hayat" omuriliğe ait manâsındadır ama tıpçılar bu kavramı "beynini kullanamayan veya çok az kullanabilen insan" için kullanmaktadır.

Standart Dil (Ölçünlü Dil)

Kuralları sözlüklerde ve yazım kılavuzlarında tespit edilmiş, eğitim, hukuk, basın yayın alanları ile resmî yazışmalarda kullanılan, işlev ve geçerlilik anlamı geniş, sosyal sınıf ve yerel iz taşımayan dil türüdür. Türkçe için standart dil, İstanbul Türkçesini esas alan yazı dili üzerine kurulmuştur.

Özet;

Ağızlarda ses (söyleyiş), şivelerde ses ve şekil, lehçelerde ise ses ve şekil özelliklerinin dışında kelime düzeyinde de farklılıklar bulunur.

Çuvaşça, Yakutça ⟶ Türkçenin bilinmeyen zamanlarında ana dilden ayrılmış lehçelerdir.

Kırgızca, Kazakça, Özbekçe ⟶ Türkçenin şivelerindendir.

Karadeniz, Konya ve İstanbul ağzı ⟶ Türkiye Türkçesinin ağızlarındandır.

Bir ülkedeki ağızlardan biri çeşitli sebeplerle ortak kültür dili durumuna gelir ve zamanla bu ortak kültür dili o ülkenin standart dili olur. Bu dil, yazı dilini esas alır ve ağız özellikleri bu yazı diline yansıtılmaz. Türkçede standart dil (ölçünlü dil), 1911'deki Genç Kalemler dergisi öncülüğünde oluşan "Yeni Lisan" hareketiyle birlikte İstanbul Türkçesi olarak kabul edilmiştir.

1. I. Topluma mal olmuş birinin kendi hayatını yazıya dökmesiyle oluşturulur.
II. Sanat, edebiyat, felsefe gibi herhangi bir alanda görüşlerin açıklandığı ve o alanlardaki kişilerin birbirlerini haberdar etmek için birbirlerine gönderdiği edebî metinlerin adıdır.
III. Bir kimsenin yaşamı boyunca başından geçen ya da tanık olduğu önemli olaylar üzerine yazdığı yazıdır.
IV. Bu türün edebiyatımızdaki en eski örnekleri tezkirelerdir.

Aşağıdaki edebî türlerden hangisi yukarıda numaralanmış özelliklerden herhangi biriyle eşleştirilemez?

A) Biyografi B) Günlük C) Hatıra D) Öz yaşam öyküsü E) Mektup

2. Bir olay ya da durumu yerinde gezip görme, inceleme, araştırma, soruşturma yoluyla yansıtan gazete ve dergi yazılarına ----- denir. Edebiyatımızda ilk örneklerini Ruşen Eşref Ünaydın'ın "Diyorlar ki" adlı eserinde görmek mümkündür.

Yukarıdaki parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilirse anlamca bütünlük sağlanır?

A) röportaj B) gezi yazısı C) anı D) günlük E) makale

3. **Aşağıda metin türleriyle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

A) Sanatsal metinlerde kurmacalık, öğretici metinlerde gerçeklik ön plandadır.
B) Sanatsal metinlerde kelimeler soyut, öğretici metinlerde somuttur.
C) Sanatsal metinlerde dil göndergesel, bilimsel metinlerde ise dil ötesi ve alıcıyı harekete geçirme işlevindedir.
D) Sanatsal metinlerde yazar, okuyucuyu kendi kurmaca dünyasına çekmek ister; öğretici metinlerde bilgi verir.
E) Öğretici metinler nesnel, sanatsal metinler özneldir.

4. (I) Bir yazarın yurt içinde ve yurt dışında gezip gördüğü yerlerin ilgi çekici özelliklerini anlattığı yazı türüne gezi yazısı denir. (II) Gezi yazılarında çoğu kez kronolojik zamanlı plan uygulanır. (III) Yazar anlattıklarının doğruluğunu konuşma ile, bilgi toplama ve fotoğraflarla desteklemelidir. (IV) Gezi yazılarında yalnız görülen ve duyulan şeyler değil hayalî olgular da anlatılır. (V) Çok eski devirlerden beri örneği verilen bir türdür.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. "Günlük" **ve** "anı"**nın karşılaştırılmasında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

A) İkisi de kişisel hayata dayanılarak oluşturulur.
B) Günlük, günü gününe yaşananların aktarılmasına dayanır.
C) Anı, günlük türüne göre daha özneldir.
D) Anı kişinin ve çevresinin hayatının bir dönemine ışık tutarken, günlük kişinin iç dünyasına eğilebilir.
E) İkisi de öğretici metin türleri arasında yer alır.

6. **Sanatsal ve öğretici metinlerle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisinde yanlışlık vardır?**

A) Sanatsal metinlerde kurmacalık, öğretici metinlerde ise gerçeklik ön plandadır.
B) Sanatsal metinlerde dil, heyecan bildirme ve alıcıyı harekete geçirme işlevindedir; öğretici metinlerde dil göndergesel işlevindedir.
C) Sanatsal metinlerde kelimeler genel olarak soyut, öğretici metinlerde ise somuttur.
D) Sanatsal metinlerde yazar okuyucuyu kendi kurmaca dünyasına çekmek ister, öğretici metinlerde ise amaç bilgi vermektir.
E) Sanatsal metinlerde üslup kaygısı yoktur, öğretici metinlerde üslup ön plandadır.

1. I. Gazete ve dergilerde bu tür yazılara sık sık rastlarız.
II. Bu tür yazılarda samimiyet esastır.
III. Yazar, düşüncelerini okuyucularına muhakkak kabul ettirmek için zorlamaz. O, daha çok kendi kişisel düşüncelerini ileri sürer.
IV. Bu tür yazılarda küçük fıkralar, anılar, senli benli konuşmalar ve soru sormalar malzeme olarak kullanılabilir.

Yukarıda özellikleri verilen yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fıkra B) Makale C) Sohbet D) Eleştiri E) İnceleme

2.

I. grup	II. grup
Gezi yazısı	Jurnal
Otobiyografi	Kaynakça
Günlük	Seyahatname
Bibliyografya	Öz yaşam öyküsü
Anı	

Yukarıda I. grupta verilenlerden hangisi II. grupta verilenlerden herhangi biriyle ilişkilendirilemez?

A) Gezi yazısı B) Otobiyografi C) Günlük D) Bibliyografya E) Anı

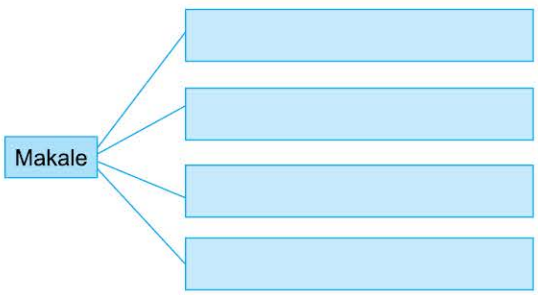
3.

Edebî tür	Özellik
Makale	Bilimsel yazı
Eleştiri	Güncel konu
Röportaj	Soru-cevap tekniği
Fıkra	Edebî eser-sanatçı
Deneme	

Yukarıda edebî tür grubunda verilenlerden hangisine ait bir madde özellik grubunda yoktur?

A) Makale B) Eleştiri C) Röportaj D) Fıkra E) Deneme

4.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen kutucuklara getirilemez?

A) Bilimsellik
B) İspat kaygısı
C) Açık ve yalın bir dil
D) Güncel konular
E) Gazete

5. Bu yazıyı yazmak zor değildir. Bunun için öncelikle herkesin ilgisini çekebilecek bir konu bulunuz ama bu konunun güncel olmasına dikkat ediniz. Konuyla ilgili düşüncelerinizi, örneklerinizi bir plana göre hazırlayınız. Sonra anlatıma geçiniz.

Böyle diyen biri, aşağıdaki düzyazı türlerinden hangisinin nasıl yazılacağını anlatıyor olabilir?

A) Deneme B) Sohbet C) Anı D) Makale E) Fıkra

6. Gezi yazısında yazar, gezdiği yerleri kendi yorumları ile (I)
okuyucuya aktarır. Gezgin adı verilen yazar, gördüğü yerlerin inancını, (II) yaşayışını (III) ve tarihini (IV) anlatabilir. Eserlerinde gezdiği yerlerin üzerinde bıraktığı etkileri manzum olarak (V) aktarır okuyucuya.

Yukarıda numaralanmış yerlerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. I. Bir dilin yazılı metinlerle takip edilemeyen bir döneminde ana dilden ayrılmıştır.
II. Hem ses hem de şekil yönüyle bir dilin birbirinden ayrılmış iki ayrı koludur.
III. Türkçede "biliyorum" sözcüğünün Azericede" bilirem" şeklinde söylenmesi buna örnektir.
IV. Türkçenin Yakutça ve Çuvaşça olarak iki ayrı dilden farklılaşması bu kavrama örnektir.
V. Dillerin birbirinden ayrılması çok uzun ve eski tarihlere dayanır.

Yukarıda lehçe ile ilgili verilen bilgilerden hangisinde yanlışlık vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. **Aşağıda şive ile ilgili verilen bilgilerin hangisinde yanlışlık vardır?**

A) Şive için "aksan" tabiri de kullanılmaktadır.
B) Bir dilin birbirinden ayrılmış bölgesel farklılığına denir.
C) Dilin birbirinden ayrılan bölümleri birbirinden çok uzaklaşmamıştır.
D) Egeli birinin "Ne yapıyorsunuz?" sözünü Trakyalı birinin "Ne yapıyonuz be yav?" şeklinde söylemesi şive farklılığıdır.
E) Şivelerde ses ve şekil değişikliğinden çok, kelime değişikliği olmaktadır.

3. I. Ülke içindeki insanların aynı dili farklı konuşmasıyla ilgilidir.
II. Konuşulduğu bölgenin adını alarak tarif edilir.
III. Yöreden yöreye farklılık göstererek konuşulur.
IV. Yazı dilinde değil de genellikle konuşma dilinde kendini gösterir.
V. Başka bir ülkenin resmî dili hüviyetini kazananları vardır.

Yukarıda ağız ile ilgili verilen bilgilerden hangisinde yanlışlık vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. (I) Yazı dilinden çok konuşma dilinde rastlanılır. (II) Genellikle toplumun alt kültür seviyesindeki kişilerin kendi aralarındaki konuşmalarında geçer. (III) Mizah ve küfürlü söyleyişlerde kendini gösterir. (IV) Örneğin futbol sahalarında yapılan tezahüratlar buna örnektir. (V) Daha çok konuşmada öne çıktığı için yazı dilinde kullanılması pek hoş karşılanmaz.

Yukarıda numaralanmış bölümlerden hangisinde argo ile ilgili verilen bilgilerde yanlışlık vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi yay ayraç ( ) içinde yapılan açıklamayla <u>uyuşmamaktadır</u>?**

A) Türkiye'den uzakta Çuvaşça ve Yakutça konuşan Türkler vardır.
(Bunlar Türkçenin lehçeleri olduğu için normaldir.)
B) Doktor, diğer doktora "Hastanın tahlil sonuçları normal değerde." dedi.
(Meslek grupları, içinde jargon kullanılmıştır.)
C) Gazetelerin ülkede aynı dille çıkması anayasal bir zorunluluktur.
(Yazılı basın ülkede ana dil de denen standart dille yayın yapmaktadır.)
D) Edirneli bakkal, "Yarım kilo elvanızı afiyetle yiyin." dediğinde gülmüştüm.
(Sözcüklerin başındaki "h" sesinin söylenmemesi ağız farklılığını gösterir.
E) Karadenizli birinin "bizim uşak" sözü ile çocuğunu kastettiğini anlayabiliriz.
(Bölgelerin şive kullanımında bazen ses benzerliği olmayabilir.)

3. Mikro Konu:
YAZMA SÜRECİ / İLETİŞİM ve ÖGELERİ

Yazma Süreci
Yazma; belirlenen bir konuda duygu, düşüncelerin bir düzen içinde yazıya aktarılmasıdır. Bu düzen içinde sırlama; hazırlık, planlama, taslak metin oluşturma, düzeltme ve geliştirme, yazılan metni paylaşma aşamalarının sırasıyla gerçekleşmesiyle oluşur.

Hazırlık
Metnin konusu, amacı, hedef kitlesi ve metnin türü belirlenir.

Planlama
Ana düşünce, iletilmek istenen mesaj belirlenir. Yardımcı düşünce ve düşünceyi geliştirme yolları belirlenir.

Düşünceyi Geliştirme Yolları
- **Tanımlama**
  "Nedir, kimdir?" sorularının cevabı olan cümlelerdir. Varlık veya kavramlar belirgin özellikleriyle aktarılır.
- **Benzetme**
  Nitelikçe güçlü olanın zayıf olana aktarılmasıdır.
- **Karşılaştırma**
  En az iki unsurun herhangi bir yönden kıyaslanmasıdır.
- **Örnekleme**
  Fikri inandırıcı kılmak, düşünceleri belirgin kılmak için verilen isimlerdir.
- **Tanık Gösterme – Alıntı Yapma**
  Konusunda uzman bir kişinin söylediği söze yer vermedir.
- **Sayısal Verilerden Yararlanma**
  Araştırma sonuçlarından, istatiskî verilerden yararlanmadır.
- **Somutlama**
  Amaç, soyut kavramların zihinde canlandırılmasıdır. Soyut kavramlar somut bir varlıkmış gibi anlatılır.

Taslak Metin Oluşturma
Hazırlığı ve planlaması yapılan metnin bir taslağı oluşturulur.

Düzeltme ve Geliştirme
Taslak metin; paragraflar arası ilişki ve tutarlılık, yazım, noktalama, sayfa düzeni, tür özellikleri, iyi bir anlatımda bulunması gereken özellikler (açıklık, akıcılık, yalınlık, duruluk) vb. açısından gözden geçirilir.

Anlatımın Özellikleri
Açıklık: Anlatımın belirsizlik taşımaması, net olmasıdır.
Akıcılık: Anlatımın ses akışına uygun olmasıdır. Metinde okunması kolay ifadelere yer verilir. Akıcılığı engelleyen ses ve ahenk kusurlarından kaçınılır.
Yalınlık: Anlatımda gereksiz ayrıntılardan, süslü ve sanatlı söyleyişlerden kaçınmaktır.
Duruluk: Anlatımda gereksiz sözlere yer vermemektir.

Yazılan Metni Paylaşma
Yazılan metin çeşitli yollarla paylaşılır.

İletişimin Önemi
İnsanlar duygu, düşünce ve hayallerini, sorunlarını birbirlerine aktarırken iletişim kanallarını kullanır. Bu etkileşim sonunda birbirlerini anlayan, sorunlarını paylaşan, problemlerine çözümler üreten bireyler sağlıklı bir iletişim kurmuş olur.

İletişimin Ögeleri
İletişim; karşılıklı anlaşma, etkileşim, bildirişim üzerine kurulu olduğu için iletişimin gerçekleşmesi bazı unsurların bir araya gelmesine bağlıdır. İletişimde belirli mesajlar kodlanarak bir kanal aracılığıyla bir kaynaktan bir hedefe (alıcıya) aktarılır.

Gönderici
İletiyi hazırlayan, karşısındakine gönderen kişidir.
Televizyon ekranından seyirciye haber, bilgi aktaran hatta müzik yoluyla duygularını terennüm eden kişi de gönderici olarak adlandırılır.

İleti
Göndericinin, karşısındakine aktardığı duygu, düşünce, hayal, istek ve bilgilere "ileti" denir. Sözü söyleyenin, dinleyene söylediği söz iletidir.

Alıcı
Duygu, düşünce, istek ve bilgilerin aktarıldığı kişi ya da kişilerdir. Başka bir deyişle alıcı, iletinin gönderildiği insan ya da topluluktur.

Şifre (Kod)
Gönderici, iletisini konuşmanın yanı sıra yazıyla, resim çizerek, rakamlarla ya da hareketlerle anlatmayı da deneyebilir. İşte bu tür iletişim şekillerine "şifre" denir.

Bağlam
İletişime katılan ögelerin birlikte meydana getirdiği ortamın adıdır. Bir sözcüğün hangi anlamda kullanıldığını bağlamına göre belirleriz. Bu açıdan bağlam, iletişimde çok önemli bir yere sahiptir.

Kanal
İletinin göndericiden alıcıya ulaştığı yol veya araca denir.

Filtre
Alıcının iletiyi kendine göre yorumlayıp değerlendirme sürecidir.
İnsanların aynı iletiyi farklı yorumlamasının altında, algıların filtrelenme sürecinin farklı olması yatmaktadır.

Dönüt (Geri Bildirim)
Alıcının, göndericiye verdiği tepkinin (cevap) adıdır.

Gösterge ve Türleri
Dil Göstergesi: Söz ve yazıyla gerçekleştirilen her türlü eylemdir.

Dil Dışı Gösterge
Doğal Gösterge: Her türlü doğal durumlardır. Mesela ağacın yapraklarının sararması sonbaharın göstergesidir.
Sosyal Gösterge: Toplumsal uzlaşıyla ortaya çıkan görgü kuralları, trafik ışıkları gibi göstergelerdir.

Dil Dışı Göstergeler ve Özellikleri
Belirti: İstem dışı gelişen göstergelerdir. Vücuttaki ateş, hastalığın belirtisidir.
İkon: Dilin kullanımından ortaya konan araçlardır: resim, heykel, fotoğraf...
Simge: Bayrak, zeytin dalı, güvercin gibi toplumsal uzlaşıyla farklı anlamlar yüklemelerdir.

1. **Aşağıdaki kavramlardan hangisi yanlış açıklanmıştır?**

A) Kaynak (Gönderici): Duygu, düşünce ve isteğin aktarılmasında sözü söyleyen kişi ya da topluluk.
B) Alıcı: İletilen sözü alan kişi ya da topluluk.
C) İleti (Mesaj): Gönderici ile alıcı arasında aktarılmakta olan duygu, düşünce ya da istek.
D) Kanal: Gönderici ile alıcı arasındaki iletinin gönderilme şekli (sözlü - yazılı).
E) Bağlam: İletiye verilen her türlü yanıt, geri bildirim.

2. İnsan sosyal bir canlıdır. Tek başına yaşamaz, yaşayamaz. Bir toplum içinde toplumla birlikte yaşamak zorundadır. Onun kullandığı dil de sosyal bir kurumdur. İnsan konuşma yetisiyle doğar ama kullanacağı dil, doğduğu toplumda vardır. Yani birey dili ----.

Bu parçanın sonuna aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) hazır bulur
B) benimsemekte zorluk çekebilir
C) kabullenemez
D) istediği gibi değiştirebilir
E) sonuçta kendi mirası yapar

3. İnsanın nasıl, ne zaman, hangi dili konuştuğu, ilk önce hangi sözcüğü söylediği hep merak edilmiştir. Bu soruların yanıtlanması çok zordur. Yazılı metinler ancak yakın bir geçmişin aydınlatılmasına olanak vermektedir. En eski belgeler sayılan Sümerce metinler bile bundan 5500 yıl öncesine ışık tutmaktadır. İlk insanlar ise bundan daha önceki dönemlerde yaşamışlardır. Zaten ilk önce dilin birinci kolu sayılan konuşmanın doğduğu, sonra bunun simgesel göstergesi olan yazının kullanıldığı güçlü bir varsayımdır. Burada belirtilmesi gereken bir konu da dilin doğuşu sorununun insanbilim ve ruhbilim alanındaki araştırmaların sonuçlarından yararlanmakta olduğu, daha çok bu bilim dallarının yardımıyla aydınlatılabileceğidir.

Bu parça, dille ilgili olarak aşağıdakilerin hangisinden bahsetmektedir?

A) Dilin çeşitliğinden
B) Dilin canlılığından
C) Dilin değişmezliğinden
D) Dilin oluşumundan
E) Dilin yozlaşmasından

4. **Aşağıdakilerin hangisi dil dışı göstergelerden biri <u>değildir</u>?**

A) Resim
B) Hareket
C) İşaret
D) Şekil
E) Sözcük

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

A) Öğretme yönü ağır basan yazılarda dil, göndergesel işlevinde kullanılır.
B) Dil ve anlatım kitaplarında ve dil bilgisi kitaplarında dil, dil ötesi işlevinde kullanılır.
C) Büyüklerin, küçükleri yönlendirirken söylediği sözlerde dil, daha çok alıcıyı harekete geçirme işlevinde kullanılır.
D) Tiyatro, öykü gibi sanatsal metinlerde dil genellikle heyecan bildirme işlevinde kullanılır.
E) Şiirde sözcükler her zaman ilk anlamlarıyla kullanılır.

6. Gökyüzünün başka rengi de varmış!
Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Bu şiirdeki iletişim ögelerinin açıklamalarıyla birlikte verildiği aşağıdaki seçeneklerin hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?

A) Gönderici, şairdir.
B) Alıcı, okuyucudur.
C) İleti, yaşlılıkla farkına varılan yeni durum ve duygulardır.
D) Kanal, şiir aracılığıyla dildir.
E) Bağlam, şairin tedavi gördüğü hastanedir.

1. **Aşağıdakilerin hangisinde "dille" ilgili yanlış bilgi vardır?**

A) Dillerde nesnelerin ve kavramların ses simgeleri vardır.
B) Bazı göstergelerde dil kullanılmaz.
C) Dil, doğal gelişimi içinde hiçbir zaman değişikliğe uğramaz.
D) Dil göstergeleri bir sebep olmadan değiştirilip yerlerine yenileri uydurulmaz.
E) Dilin yerine başka şeyi gösteren, düşündüren nesne, görünüm ve şekiller kullanılabilir.

2. İnsan yaşamının vazgeçilmez bir gereği olan iletişim, kişilerin sosyal çevrede sağlıklı ve mutu bir yaşam sürmeleri için bir zorunluluktur. İnsanlar, psiko-sosyal bir varlık olarak, iletişim hâlinde olmak durumundadır.

Bu parçada belirtilenler, aşağıdakilerin hangisine yöneliktir?

A) İletişimin çeşitlerine
B) İletişimin gerekliliğine
C) İletişimin ögelerine
D) Dil ve kültür ilişkisine
E) Dilin toplum hayatındaki önemine

3.
- Söz veya yazıyla gerçekleştirilen her türlü eylemdir.
- Trafik ışığı, görgü kuralları gibi bazı uyarıcıların taşıdığı anlamdır.

Yukarıda açıklaması yapılan gösterge türleri, aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

A) Dil göstergesi - doğal gösterge
B) Sosyal gösterge - dil göstergesi
C) Doğal gösterge - sosyal gösterge
D) Dil göstergesi - sosyal gösterge
E) Sosyal gösterge - doğal gösterge

4. Dil, düşünce ve zekânın bir göstergesidir.

Bu tanımla, dilin belirtilmek istenen özelliği aşağıdakilerin hangisidir?

A) İletişimin en önemli unsuru olması
B) İçsel potansiyelleri ortaya çıkarması
C) Seslerden oluşmuş bir anlaşma sistemi olması
D) Birtakım kuralları içermesi
E) Kendini sürekli yenileyen bir sistem olması

5. **İletişim ögeleriyle ilgili bilgi verilen aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?**

A) Duygu, düşünce ya da dileklerini bir başkasına iletmek isteyen kişiye "gönderici" denir.
B) Anlamın iletilmek istendiği kişiye "alıcı" denir.
C) Alıcının, göndericinin iletisine gösterdiği tepkiye "dönüt" denir.
D) Göndericinin, algılanmasını istediği her türlü anlama "ileti" denir.
E) Anlamın iletildiği iletişim aracına "bağlam" denir.

6. **Aşağıdakilerin hangisinde "iletişim" ile ilgili bir bilgi yanlışı yapılmıştır?**

A) İletişim, insanlar arasındaki karşılıklı duygu, düşünce ve bilgi alışverişidir.
B) İletişim, insanların sosyal çevre içinde sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmesi için gereklidir.
C) Söz veya yazı olmasaydı iletişim hiçbir şekilde gerçekleştirilemezdi.
D) İletişim, bir insanı yakın ve uzak çevresine bağlayan bir halkadır.
E) Kaynak ve alıcının bulunmadığı bir iletişim düşünülemez.

1. **Aşağıdakilerin hangisi dilin özelliklerinden biri değildir?**

A) Dilde kullanılmayan sözcükler zamanla unutulur.
B) Dil, ilk doğduğu andan bugüne gelişimini tamamlamıştır.
C) Her dil, ait olduğu milletin ve coğrafyanın izlerini taşır.
D) Doğal bir dilin ne zaman ortaya çıktığı kesin olarak bilinmez.
E) Her dilde o dili düzenleyen belli kurallar vardır.

2. **Aşağıdakilerden hangisi iletişim ögelerinden biri değildir?**

A) Doğal gösterge
B) Alıcı
C) Kaynak
D) İleti
E) Dönüt

3. **Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlışı yapılmıştır?**

A) Göstergeler kendi içinde dil göstergeleri ve dil dışı göstergeler olmak üzere iki bölüme ayrılır.
B) Her belirti aynı zamanda bir sosyal gösterge olarak kabul edilir.
C) Belirtiler, dil dışı göstergeler içinde yer alır.
D) Dili kullanmadan bilgi ve iletileri aktaran resim, heykel ve fotoğraf gibi görsel araçlara "ikon" denir.
E) Her sözcük, bir dil göstergesidir.

4. I. Amacı olmayan, istem dışı gelişen ve gösteren ile gösterileni arasında nedenli bir ilişki bulunan doğal göstergelerdir. II. Bir toplumda gösterenle gösterilen arasında sürekliliğini koruyan, soyut ve sayılamayan bir gösterileni anlatan, uzlaşımsal görsel biçimlerdir. III. Göndericinin, iletiyi alıcıya gönderirken kullandığı yol veya araçlardır. IV. Kendi dışındaki bir şeyi gösteren, düşündüren, onun yerini alabilen sözcük, nesne veya olgulardır.
Numaralanmış cümlelerde aşağıdakilerden hangisinin tanımı yoktur?

A) Kanal
B) Gösterge
C) İkon
D) Belirti
E) Simge

5. Bilmediğiniz bir yerde, gece yönünüzü şaşırmışsanız iki şeyden birine ihtiyacınız vardır: O çevreyi bilen birinin yanınızda olmasına veya yıldızlarla dolu bir gökyüzüne. Çünkü o yıldızlardan biri, Kutup Yıldızı hep kuzeyi gösterir.
Bu açıklamada geçen Kutup Yıldızı aşağıdakilerin hangisine örnek olabilir?

A) Bağlam
B) Belirti
C) Dil göstergesi
D) İkon
E) Simge

6. Dünyadaki futbol takımlarının birçoğu formalarının göğüs kısmında bir hayvan, bitki resmine veya figürüne yer verir; kendilerini onun herhangi bir özelliği ile özdeşleştirirler.
Bu açıklamaya göre, futbol takımlarının formalarında yer alan hayvan veya bitki figürleri aşağıdakilerin hangisiyle açıklanabilir?

A) Görsel gösterge
B) Kanal
C) Simge
D) Belirti
E) Dil göstergesi

1. Amacı olmayan, istem dışı gerçekleşen, doğal göstergelere ---- denir. Bir toplumda gösteren ile gösterilen arasında uzlaşımsal ilişkiye kurulmuş göstergelere ---- denir.

Yukarıdaki parçadaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) ileti - alıcı
B) belirti - simge
C) gösterge - gösteri
D) kod - bağlam
E) kanal - kaynak

2. Yazar, bu yapıtında, günlük yaşamın çoğu zaman fark etmeden geçtiğimiz sıradan insanlarına, küçük olaylarına yer verir. Piyango bileti satıcısı Avni Dede, bütün işi genç âşıklara çiçek satmak olan Hatice teyze, küçük dükkânında gün boyu televizyon tamiri yapan Ali Usta bunlardan birkaçı yalnızca. Yazara göre bu kişiler, sosyal yaşamdaki ailemizin birer üyesi ve hayatın akışının doğal bir parçasıdır.

Bu paragrafın anlatımında, düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

A) Tanık göstermeye
B) Karşılaştırmaya
C) Benzetmeye
D) Tanımlamaya
E) Örneklemeye

3. **Aşağıdakilerden hangisi dil dışı göstergelerden olan "belirti" için örnek olamaz?**

A) Mutfak tarafından gelen yanık kokusu yemeğin yandığının belirtisi olabilir.
B) Kara bulutların gökyüzünü kaplaması yağmurun yağacağının belirtisi olabilir.
C) Bir devlet başkanının elindeki zeytin dalı barışın belirtisi olabilir.
D) Burun kanaması insan vücudundaki bir hastalığın belirtisi olabilir.
E) Yolda giden arabanın birdenbire durması yakıtının bittiğinin belirtisi olabilir.

4. Gece vardiyası boşalacak, sil gözlerini. Karşıda bütün farlarını yakıp uluyan, olanca dişlileriyle bilenip seni bekleyen fabrikayı görmüyor musun haydi ona koş, kaderini kucakla. Tüylerin diken diken olurken sarıl o soğuk demirden yabancı kadınlara. Motor sesleriyle sarhoş, çarklardan kayışlardan dökülen nağmelere kapıl.

Yukarıdaki parça için hangisi söylenemez?

A) Emir veren ifadeler vardır.
B) Kişileştirmeye başvurulmuştur.
C) Konuşma havasıyla yazılmıştır.
D) Tanık göstermeye başvurulmuştur.
E) Gerçek anlamlı sözcük kullanılmıştır.

5. Anlatım kesik kesik, tutuk olmamalıdır. Dile getirilen görüş ya da düşünceler dinleyicinin veya okuyucunun belleğinde kolayca yer etmelidir. Aktarılacak düşüncenin, durumun, duygunun özelliğine göre uzun ve kısa cümleleri birbirlerinin arasına yerleştirilmelidir. Ayrıca yeri geldiğinde, yazıyı tekdüzelikten kurtarmak için devrik cümleler de kullanılabilir. Birbirlerini olumsuz etkileyerek söyleyişi (telaffuz) güçleştiren sesler bir arada kullanılmaz. Böylece arka arkaya kolayca söylenebilen cümlelerle anlatım sağlanır.

Bu parçada verilen anlatım özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duru B) Akıcı C) Tutarlı D) Özlü E) Yalın

6. Tarih boyunca 18 büyük yangınla sarsılan Balat, İstanbul'un belki de en sık yeniden yapılandırılan semtlerinden biridir. Her yangın, beraberinde sefalet görüntülerini de taşıyordu kuşkusuz. Elimde bir fotoğraf var. Kurtarabildikleriyle cami avlularına sığınmış, yırtık pırtık elbiseleriyle umutsuz ve yorgun insanların bu fotoğrafı 1911'deki büyük yangından... Çarşamba'daki bir otelde başlayan yangında 334 ev yanarak kül olmuş. Yangın, Süleymaniye'ye, Vezneciler'e, Şehzadebaşı'na, Lâleli'ye kadar ulaşarak burada yaşayan insanları kaderleriyle baş başa bırakmış.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Açıklama
B) Karşılaştırma
C) Tanık gösterme
D) Betimleme
E) Sayısal veriler

1. **Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlışı yapılmıştır?**

A) Edebî eser; yazıldıkları çağın dil, kültür ve sanat anlayışını yansıtır.
B) Sanat eseri, bir duygunun kişiyi etkileyecek bir biçimde anlatılmasıdır.
C) Sanat eseri, kişide duygusal değişikliklere yol açabilir.
D) Sanat eserinde amaç bilgi vermektir.
E) Müzik ve edebiyat işitsel sanatlar arasındadır.

2. Geleneksel sınıflama, güzel sanatları, hitap ettiği duyu organlarına göre sınıflar. "Görsel sanatlar" (plastik sanatlar), göze ve görmeye dayanan sanatlar (----) , fonetik sanatlar (----), ritmik sanatlar (----) olmak üzere üç sınıfa ayrılır.
Bu parçadaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilebilir?

A) resim - müzik - sinema
B) müzik - resim - hat
C) tiyatro - heykel - resim
D) minyatür - sinema - opera
E) edebiyat - resim – heykel

3. Reşat Nuri Güntekin'in "Çalıkuşu" adlı romanında yazarın içinde bulunduğu ruhsal durumu belirlerken ----, sanatçının yetiştiği sosyal çevreyi incelerken ----, yazarın etkilendiği akımları ve dünya görüşünü belirlerken ----, eserin yazıldığı dönemi incelerken de ---- biliminden yararlanılır.
Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri gelmelidir?

A) tarihten - tıptan - felsefeden - psikoloji
B) felsefeden - sosyolojiden - tarihten - biyoloji
C) psikolojiden - tarihten - sosyolojiden - felsefe
D) psikolojiden - sosyolojiden - felsefeden - tarih
E) tıptan - felsefeden - sosyolojiden - tarih

4. (I) Sanat, güzellik karşısında duyulan heyecan ve hayranlığı uyandırmak için insanın kullandığı yaratıcılıktır. (II) Sanat, insandaki güzeli sevmek ve ondan ruhî bir zevk alma duygusundan doğmuştur. (III) Güzeli daha iyi gören, anlayan ve onu kendi görüş ve duygusuna göre ifade edebilen ender insanlara da sanatkâr veya sanatçı denir. (IV) Bunların her biri gerçeği olduğu gibi tasvir ederek tabiattaki güzellikleri ifade eder. (V) Sanat, bir duyguyu yaşayan insanın, o duyguyu bilerek ve isteyerek başkalarına aktarma olayıdır.
Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisindeki bilgi yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Kardır yağan üstümüze geceden,
Yağmurlu, karanlık bir düşünceden,
Ormanın uğultusuyla birlikte
Ve dörtnala, dümdüz bir mavilikte
Kar yağıyor üstümüze, inceden.

Ahmet Muhip Dıranas

Yukarıdaki dizelerin bir sanat eseri olmasını sağlayan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilgi vermesi
B) Farklı bir konuyu anlatması
C) Gözlem gücüne dayanması
D) Şairin ruhunda uyandırdığı farklı duyguları anlatması
E) Açık, anlaşılır bir dil kullanması

6. Ernest Hemingway, "Yazma güçlüğünden söz eden yazar adaylarına gidip kendilerini tavana asmalarını öneririm. Sonra da kendi elleriyle ipi kesmelerini. Böylece hiç değilse yazılacak bir ipe çekilme hikâyesi olur ellerinde." demiştir.
Ernest Hemingway, bu sözüyle yazmayla ilgili aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

A) Özveri istediği
B) Her kesime hitap ettiği
C) Zor anlaşıldığı
D) Çok yönlü olduğu
E) Zor olmadığı

7. Zafer Öğretmen, "Bugün konuyu anlatmak isteyen var mı?" dedi.
Nedim parmak kaldırdı "Ben" dedi.
Bu iletişimde dönüt aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zafer Öğretmen
B) "Ben"
C) Nedim
D) Sınıf
E) Öğrenci